ЗОРКА

Добры дзядуля Мароз збірае заказы дзяцей на святочныя падарункі.

№ 52 (935) ГАЗЕТА БЕЛАРУСКІХ ДЗЯЦЕЙ У ПОЛЬШЧЫ 28.XII.1975 г.

Л. Сяргееў

З каго лепш смяяцца

Аднойчы я заўважыў, што я не проста гавару, але яшчэ і гавару смешна. Я заўважыў, што я вельмі дасціпны. І тады я пачаў гаварыць аднымі жартамі. А калі гаварыў не я, а нехта іншы, я ўвесь час устаўляў у размову ўсялякія смешныя слоўцы.

Асабліва дасціпным я быў з сябрамі. Я ўвесь час з іх падсмейваўся. У маіх сяброў было шмат недахопаў. Напрыклад, я выходзіў на вуліцу, а там Жэнька вучыцца катацца на веласіпедзе. Вочы вытарашчыў, ногі ў розныя бакі. Як чарапаха! Ну як тут не засмяяцца! І я пачынаў рагатаць. Або неяк я гуляў з Валодзькам у мяч, а ён раз — і трапіў мячом у сваю бабулю. Я смяяўся да слёз! І так увесь час.

Ну і смешныя ж былі мае сябры! З імі можна было памерці ад смеху. Кожны раз, калі мне хацелася пасмяяцца, я выходзіў на вуліцу, наглядаў за імі і рагатаў да колікаў у жываце.

Неяк я сказаў бацьку:

— Жэнька дурны! Я вымяняў у яго каляровыя алоўкі за нейкі ножык!

— Так? — здзівіўся бацька. — А я цяпер ішоў па вуліцы, а твой Жэнька кажа нейкаму хлопчыку пра цябе: „Ягор — асёл! Абмяняў такі ножык на алоўкі!“ Вось як!

Я пакрыўдзіўся і хацеў пайсці, але бацька затрымаў мяне.

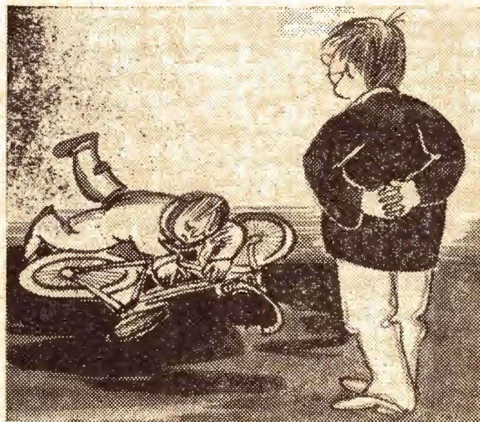
— Ты любіш смяяцца з іншых, а калі з цябе смяюцца, не любіш. Гэта нядобра. Ведаеш, з каго смяяцца найцікавей?

— З каго?

— З сябе! Паглядзі на сябе нібы збоку, убачыш у сабе шмат смешнага.

На другі дзень ні з таго ні з сяго мне захацелася пасмяяцца. Але я не пайшоў на вуліцу, а зрабіў так, як параіў мне тата. Пачаў глядзець на сябе нібы збоку. Глядзеў, глядзеў, але нічога смешнага не ўбачыў. Я нават зазірнуў у люстра, але ўсё роўна не засмяяўся. І раптам я ўспомніў, як мінулым летам сядзеў і збіваў суседскія яблыкі, якія звешваліся ў наш сад. А для выгляду я пасцяліў посцілку, нібы лёг пазагараць.

„Добра, — думаў я. — Сяджу сабе ў кустах. Усе думаюць, што я загараю. А я зараз налаташу поўную кашулю яблыкаў і ўцяку“. Так я сядзеў, збіваў і думаў, як я набраў суседзяў. І раптам убачыў з другога боку плота хлапца. Ён ірваў нашыя маліны. Хлапец падміргнуў мне і кажа:

— Не варта рваць! Яны яшчэ зялёныя. А вось маліна ў сам раз паспела!

Сказаў і перакуліў у рот цэлую жменю. У мяне нават слінкі пацяклі. Я ўспомніў свой жалосны выгляд, у кашулі, поўнай кіслых, зялёных яблыкаў, і мне страшна зрабілася смешна. Потым я ўспомніў, як выкідаў яблыкі і як хлапец рагатаў. І як, складаючы посцілку, я пачуў над сабой голас суседкі:

— Хто ж гэта загарае ў кашулі?

Чым больш я ўспамінаў, тым больш рагатаў. Я так рагатаў, што прыбеглі суседзі.

— Хто цябе насмяшыў? — спыталі яны. — З каго ты так смяешся?

— З сябе! — ледзь выдушыў я і зарагатаў яшчэ галасней.

М. Сладкоў

Карлуха — варанятка. Жыве ён у двары. Тут ён робіць усё, што хоча. А больш за ўсё ён хоча— хаваць.

Хавае ўсё, што толькі ў дзюбу трапіцца. Скарынку знойдзе — скарынку схавае, скурку ад каўбасы — скурку, каменьчык — каменьчык. Хавае ён так. Тупае і па баках аглядаецца, а як угледзіць добрае месцайка — тык у яго носам! Пакладзе і зверху травой прыкрые. Агледзіцца — ніхто не бачыў? — і зноў патупае. Яшчэ нешта схавацъ.

Аднойчы ён гузік хаваў. Усадзіў яго ў самую густую траву. Рамонкі там раслі, званочкі, каласкі розныя і мяцёлкі. Пачаў гузік травою прыкрываць. Прыгнуў каласок, а той выпраставаўся. Мяцёлачку прыгнуў — і мяцёлачка выпраставалася. Рамонак нахіліў — і рамонак узняўся. Званочак нахіліў — і званочак устаў! Стараўся-стараўся, хаваў-хаваў, а гузік наверсе ляжыць. Вось ён. Ва ўсіх на вачах. Кожная сарока ўкрасці можа.

Разгубіўся Карлуха. Нават крыкнуў ад здзіўлення. Узяў свой гузік і на новае месца пакрочыў хаваць.

Усадзіў у траву, каласок прыгнуў — а той выпраставаўся. Званочак нагнуў — а той узняўся!

А сарокі ўжо блізка ў кустах трайкочуць, зусім як запалкі ў карабку. Вось-вось гузік забяруць. Хутчэй запхаў Карлуха яго пад цэглу. Пабег, трэсачку прынёс, заткнуў дзірачку. Моху наскубаў — усе шчылінкі пазатыкаў. Каменьчыкам збоку прываліў. А для пэўнасці яшчэ і сам зверху на цэглу сеў.

Але нахабныя сарокі ўсё роўна трайкочуць! Напэўна, ужо нешта плануюць.

Злуецца Карлуха. Рамонак сарваў, лапай прыцісну, дзюбай пялёсткі абшчыпвае — так і ляцяць ва ўсе бакі. А мне здаецца, што ён па рамонку варожыць: украдуць — не ўкрадуць, украдуць — не ўкрадуць?

І ўсё-такі гузік у Карлухі сарокі ўкралі.

Я. Логінаў

ДВА КАТЫ У БОТАХ

Новы год, вядома, добрае свята. Тут табе і ёлка, і падарункі, і канікулы. Я нават не ведаю, што самае галоўнае. Мішка казаў, што падарункі, таму што яму вельмі хацелася мець сапраўдную хакейную клюшку. А я думаю, што канікулы, бо клюшка ў мяне ўжо ёсць.

Увогуле, аб гэтым дарэмна спрачацца. А аб школьнай ёлцы і ўспамінаць неахвота. Тады такая выйшла штуковіна!.. Уся вёска смяялася. І ўсё з-за Мішкі.

Пачалося ж з таго, што ў школе павесілі прыгожую афішу: „Усе на маскарад! Лепшыя касцюмы будуць прэміраваны!“ Між іншым сярод прызоў была і хакейная клюшка, якую Мішка вырашыў зарабіць няглeдзячы ні на што... Ён з'явіўся да мяне ўвечары і сказаў голасам начальніка:

— Папера ёсць?

— Ёсць, — адказаў я.

— Сядай і запісвай... Значыць так. Дзве падушкі... Дзве... Татавы рыбацкія штаны. Запісаў?

Я сказаў, што запісаў, хаця нічога і не разумеў. А Мішка працягваў дыктаваць, як настаўнік на кантрольнай:

— Капялюш — адзін. Адзін... Пеўня я бяру на сябе.

— Як-кога пеўня? — спытаў я.

— Цёціфенінага. Пазычым. Далей... Боты балотныя — адна пара. Возьмем у брата, ён не будзе сварыцца. Шпагу зробім з лыжнай палкі. Пакуль усё.

— Што „ўсё? — спытаў я і паказаў на спісак.

Мішка пастукаў пальцамі па стале (зусім як настаўнік) і растлумачыў, што гэта рэквізіт, з дапамогай якога мы разыграем на ёлцы народную казку пра ката ў ботах, які за трыдзевяцьзямель выкрадае пеўня, якога выратоўвае гарцэрка Чырвоная шапачка, іграць якую буду я. Сам Мішка вырашыў іграць ката.

Я сказаў, што ў казцы ўсё паіншаму. Але Мішку гэта не збянтэжыла. Ён адказаў, што затое ў нас будзе каронны нумар — жывы певень. Цёціфенін.

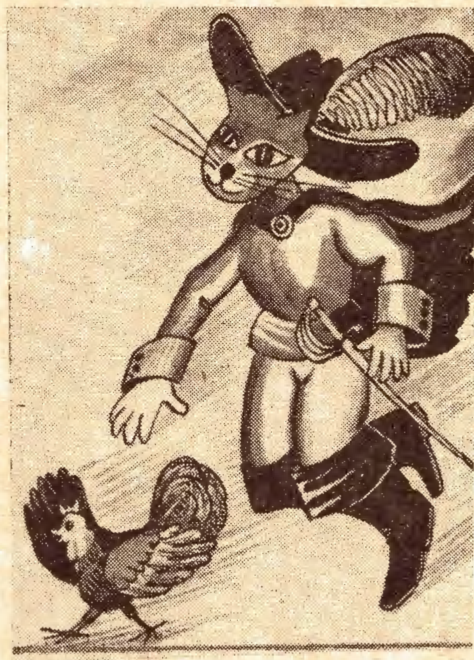
Да школьнага маскараду заставалася чатыры дні. Рэпетыцыі ішлі поўным ходам. Кот у ботах хапаў пусты кошык (пеўня мы ў п'есу пакуль не ўводзілі) і бег у трыдзевятае царства. Чырвоная шапачка даганяла яго і пратыкала шпагай. І ратавала разняшчаснага пеўня. Потым мы раскланьваліся. Увогуле, справы ішлі нядрэнна. На рэпетыцыях Мішка ўжо не губляў балотныя боты, а я амаль не блытаўся ў спадніцы, якую выпрасіў для выступлення ў сваёй старэйшай сястры.

Нарэшце наступіў дзень маскараду. Мішка ўскочыў у балотныя боты і прыклеіў вусы, якія выразаў са старога кажушка. Потым прывязаў спераду дзве падушкі і нацягнуў зверху паляўнічую куртку. У капялюш ён уставіў пяро. Яго прышлося пазычыць у цёціфенінага пеўня. Певень ужо сядзеў у кошыку і паводзіў сябе смірна. Я таксама прыбраўся і прывязаў да пояса лыжную палку — шпагу. Мішка ўзяў у рукі кошык, і мы падыйшлі да люстэрка.

Атрымалася вельмі смешна: кот у ботах з кошыкам, а Чырвоная шапачка наадварот — са шпагай. Мы вырашылі трошкі спазніцца. Мішка сказаў, што так будзе больш эфектна. Калі мы прыйшлі ў школу, у калідоры было ўжо пуста. З залы чулася музыка. Мішка пачакаў, пакуль баяніст скончыў іграць і падштурхнуў мяне локцем. Я ўвайшоў у залу і закрычаў, як было адрэпеціравана:

— Дарагія сябры! Увага! Звыш праграмы ў выкананні артыстаў пятага класа „Б" вы ўбачыце народную казку пра ката ў чырвонай шапачцы і пеўня ў ботах, якога за трыдзевяць зямель...

Тут мяне прыпыніла Надзька, выдатніца з пятага „А". Яна паглядзела ў блакноцік і спакойна аб'явіла:

— Танец чатырох лебедзяў. Выконваюць вучаніцы пятага класа „А".

Баяніст адразу зайграў. Усе павярнуліся да дзвярэй і пачалі чакаць лебедзяў. Я таксама павярнуўся і ахнуў: на парозе стаяў цёціфенін певень! Стаяў злосны і распраўляў ваяўніча крылы. А ззаду да яго падкрадваўся кот у балотных ботах. Баяніст жа іграў сабе танец і нічога не бачыў.

Кот працягнуў руку да пеўня, але таго спудзілі лебедзі з пятага „А". Я закрычаў, каб яны пачакалі, але было позна. Певень распусціў крылы і вылецеў на сярэдзіну залы. Усе зарагаталі. І нават запляскалі ў далоні. Мішка кінуў кошык і пачаў лавіць пеўня, які бегаў вакол ёлкі, а ў дзвярах сталі лебедзі і ціха смяяліся. А ў зале смяяліся гучна. Баяніст перастаў іграць. Трэба было ратаваць становішча. Я выхапіў шпагу і закрычаў:

— Спыніся, разбойнік! Інакш я праткну цябе палкай, гэтай... лыжнай шпагай!

Я, вядома, як на злосць, памыліўся. Стала яшчэ весялей.

— Ну і пратыкай! — сярдзіта зашыпеў на мяне Мішка. — Толькі я тут ні пры чым. Ён сам выскачыў.

Я ўзмахнуў шпагай і праткнуў ката. Мішка стаяў увесь чырвоны. З яго сыпаўся белы пух. Напэўна, падушка парвалася.

Цёця Феня панесла пеўня ў хлеў. Яна вярнулася з венікам і шуфлікам. Потым танцавалі лебедзі з пятага „А".

Цяпер нас у школе ўсе завуць „Два каты ў ботах"!

© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ПАГЛЫБЛЯЙ СВАЕ ВЕДЫ

КОЛЬКІ ГОД ЖЫВЕ НАСЕННЕ?

У свой час увесь свет абабегла сенсацыйная вестка: насенне, знойдзенае ў егіпецкіх грабніцах, было пасеяна і ўзышло. Вучоныя не хацелі верыць. Пачаліся дакладныя доследы. Яшчэ ў мінулым стагоддзі мічыганскі батанік Біл закапаў на глыбіню метра бутэлькі з сухім пяском, у якім знаходзілася 23 гатункі зярнятаў. Праз кожныя пяць год бутэлькі вымалі з зямлі, і насенне правяралася на ўзыход. Аказалася, што 10 гатункаў зярнятаў не перажылі і пяці год. Але большасць іншых захавала свае жыватворчыя сілы на працягу чвэрці стагоддзя.

Два амерыканскія вучоныя пайшлі далей: у 1949 годзе яны пачалі доследы з насеннем, разлічаныя на 300 год. 2249 год прынясе цікавыя вынікі гэтых доследаў.

Але ёсць і насенне — доўгажывучае, якое трапіла ў незвычайныя ўмовы. Так, напрыклад, у 1926 годзе ў тарфяным пласце высахшага манжурскага возера было знойдзена насенне індыйскага лотаса. Радыёспектральным спосабам было ўстаноўлена, што яго ўзрост — ...1000 год. І гэтае насенне прарасло.

А ў 1954 годзе канадзец Гарольд Шмідт знайшоў у раёне Юкона ў глыбокіх (3-6 м) норках грызуноў насенне арктычнага лубіну, якое ва ўмовах вечнай мерзлаты пралякала 10.000 год. Калі пасеялі 24 зернетка гэтай расліны, дык 6 з іх узышло, а адно каліва нават расцвіло.

ТРАНСПЛАНТАЦЫЯ

Прайшло зусім нямнога часу з таго моманту, калі ўпершыню сэрца здаровага чалавека было перасаджана хвораму. Цяпер на свеце працуе больш 60 груп хірургаў па перасадцы (трансплантацыі) сэрца. Усяго яны правялі 270 аперацый з добрым вынікам. З чужым сэрцам цяпер жыве каля 50 чалавек, з іх 14 — больш трох год. Аб гэтым гаварылася на міжнародным кангрэсе хірургаў у Амстэрдаме.

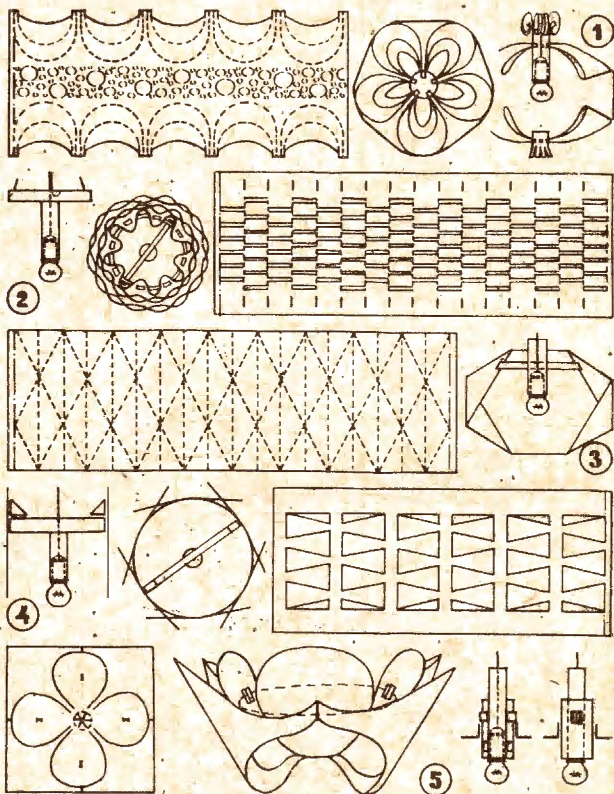
Па трансплантацыі нырак працуе 300 калектываў хірургаў. З 19.000 чалавек, якія былі імі апераваны, цяпер жыве 9.000 чалавек. Ёсць свайго роду „чэмпіён", які жыве з чужымі ныркамі ўжо 19 год.

КАПУСТА НА ВЯРОЎКАХ

Водарасць ламінарыю называюць яшчэ і марской капустай. Яна прыдатна да яды і вельмі карысная. Выкарыстоўваюць яе ў медыцыне, парфюмерыі, тэкстыльнай прамысловасці і інш. І вось нядаўна ў Белым моры, недалёка ад Салавецкіх астравоў, паявіліся плантацыі марской капусты. Вырошчваюць яе незвычайна — на вяровачных градках. Вяроўкі змазваюць ламінарыяй і прымацоўваюць да дна. Водарасць разрастаецца, дае новыя расліны даўжынёй на некалькі дзесяткаў метраў. Рэгулярна потым вяроўкі выцягваюць і збіраюць ураджай.

Рыхтуемся да навагодняга вечара

Уласнаручныя дэкарацыі

Просты ліст паперы на першы погляд прадстаўляе сабою гнуткую, падатную паверхню. Але варта яго толькі скруціць у цыліндр або скласці адпаведным спосабам, як нечакана гэты ліст робіцца і цвёрдым і гарманійным, цікавай формы.

Вось люстра № 1 цікавая тым, што дэталі выкрайкі перагінаюцца не на простай лініі, як прызвычаіліся, а па дугавіднай, з адначасовым сцягваннем вяршынь выкрайкі да цэнтра. Для выкрайкі трэба ўзяць ліст ватману (брыстолю), падзяліць яго на тры роўныя часткі, да яго прыклеіць ліст, роўны дзвюм часткам, нанесці цыркулем лініі перагібу і па кружочках у свабодным полі выкрайкі зрабіць надрэзы. Затым склейваем паперу ў цыліндр і пачынаем згінаць вяршыні да цэнтра. Змацоўвае іх трубка ў цэнтры з раўнамерна прарэзанымі квадратнымі дзірачкамі.

Люстра № 2 — гэта таксама ліст паперы, сцягнуты ў вогнута-выпуклы цыліндр. А зробленыя разрэзы на паперы дазваляюць атрымаць яшчэ дадатковы эфект чаргаваннем вузкіх і шырокіх плоскасцяў.

Люстра № 3. Уся складанасць яе ў вельмі дакладным рысунку ліній і надрэзаў.

Асаблівасць люстры № 4 заключаецца ў наступным: паперу разрэзваем па малюнку і склейваем яе ў цыліндр. Дзякуючы конуснасці выразаў, яны сябе заклінываюць і ўтвараюцца светлавыя эфекты вельмі арыгінальнай формы.

Люстра № 5 вельмі простая. У пялёсткі „кветкі“ ўстаўляюцца канцы ўгольнікаў і, каб люстра набыла больш выразную форму,

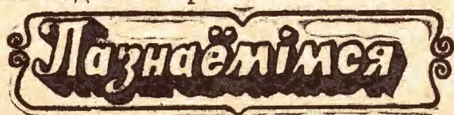
(Працяг на стар. 8)

(Працяг са стар. 7)

мяккім дротам або ніткамі сцягваюць канцы.

Каб люстру лёгка можна было накладаць на лямпачку, верхняя дзірачка павінна быць зроблена большай, чым лямпачка. А толькі надзеўшы на лямпачку, люстра замацоўваецца цясней і прыклейваецца.

Выкарыстоўваючы прапанаваныя праекты, спрабуйце сканструяваць уласныя ўпрыгожанні на навагодні вечар.

* ❊ *

Оля Антыпюк, Кленікі 16, пошта 17-208 Кленікі, Беластоцкае ваяводства.

* ❊ *

Валя Карнілюк, Кленікі, пошта 17-208 Кленікі, Беластоцкае ваяводства.

* ❊ *

Гэлена Міхальчук і Марыя Васілюк, вучаніцы сёмага класа, Ніна Нікалаюк, Яўгенія Андрэюк, Яўгенія Васілюк — вучаніцы шостага класа, вёска Цялушкі, пошта Рыбалы, Беластоцкае ваяводства.

ХІТРЫКІ З КРЭСЛАМІ

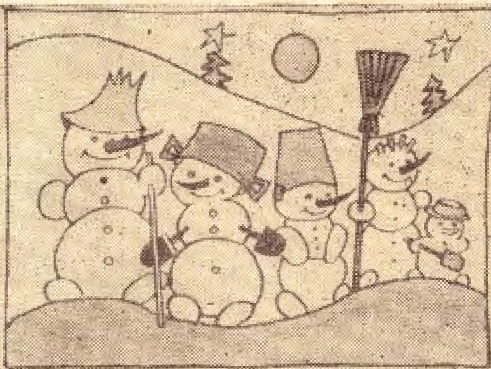
1. Як расставіць 16 крэслаў каля чатырох сцен пакоя, каб каля кожнай сцяны стаяла па 5 крэслаў?

2. Як расставіць 6 крэслаў каля чатырох сцен пакоя, каб каля кожнай сцяны стаяла па два крэслы?

3. Як расставіць 10 крэслаў каля чатырох сцен пакоя, каб каля кожнай сцяны стаяла па 3 крэслы?

АДГАДАНКА

Знайдзі на гэтых малюнках пятнаццаць адрозненняў.

Адрас рэдакцыі: 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1, „Zorka".